

De stem van de zee

De stem
Van de Zee

MARA LI

DE GAVE VAN DE SELKIE, BOEK 1

the sky is the limit

DUTCH VENTURE PUBLISHING

De stem van de zee
is een uitgave van
Dutch Venture Publishing

Copyright © 2017 Dutch Venture Publishing
Auteur: Mara Li (pseudoniem van Marieke Veringa)

Omslagontwerp: Jen Minkman
Illustraties: Marieke Veringa
Tekstredactie: Michael Mandersloot & Jen Minkman

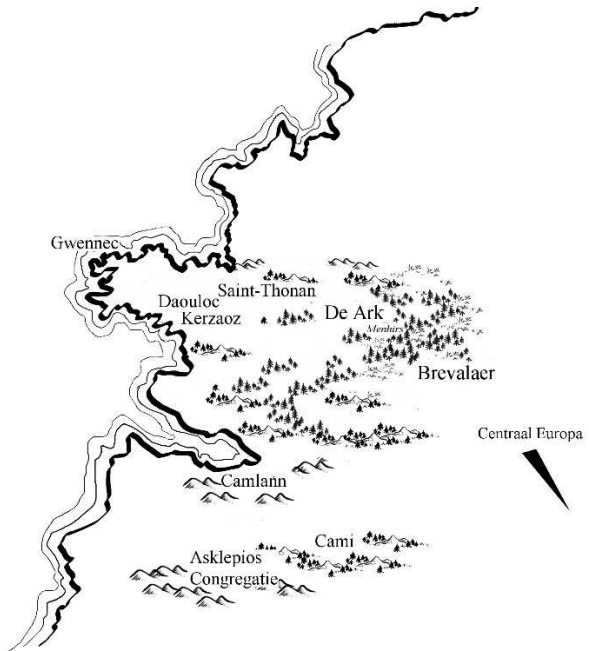
Eerste druk januari 2018, tweede druk juli 2018
ISBN 978-94-63676-45-8
NUR 285

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*In the years long gone by
when I first left my home
I was young and I wanted
the whole world to roam.*

*But now I am older
and wiser, you see,
for that lovely dark island
is calling to me.*

© 1963 Stewart Ross
The Dark Island

Hoofdstuk 1

Storm

Ik ben in de zee geboren.

In de nacht dat mama moest bevallen, rolden de golven als reuzen naar het strand en krijste mijn moeder als de meeuwen. Ze riep net zo lang om de zee tot mijn vader er gehoor aan gaf en haar zwoegende lichaam in zijn armen naar buiten droeg. Daar lag ze in een witte jurk op haar rug in de modder, haar benen wijd in de branding. De golven trokken me naar buiten. Voordat mijn vader me vast kon grijpen, had ik al kennis gemaakt met het zilte water.

In mijn droom is het weer zo'n nacht, want alles om me heen deint en duwt. Ik ben onder water, dieper dan een mens hoort te zwemmen. De donkere vormen van zeehonden glijden als schaduwen langs me heen. Van ver weg dringt klokgelui tot me door. Het geluid wordt gedempt door de enorme massa water en ik negeer het. Onbekende stemmen fluisteren vlakbij mijn oor: 'Zwem dieper ... Kom naar ons toe ...'

'Nim!'

Ik word door elkaar geschud. De stemmen zwijgen abrupt en het beieren wordt luider.

'Nimue, sta op!'

Met een klap word ik wakker. Mijn broertje Arthur trekt aan me. Er is net genoeg licht om te zien dat hij volledig aangekleed is. De luiken van ons raam staan op een kier open en rammelen in de wind.

Ik hoor het klokgelui. Heel even ben ik gedesoriënteerd, dan herinner ik me wat er aan de hand is: vannacht is het Schippersmis.

‘Is het al middernacht?’ kreun ik.

‘Bijna. Oma zegt dat we zonder jou gaan als je niet snel opstaat.’

Ik breng een gefrustreerd geluid uit en sla de deken van me af. Op de tast vind ik wat kleren: mijn sokken, laarzen, een versleten spijkerbroek en mijn anorak met beschermende lange mouwen.. Als ik mijn warrige krullen bij elkaar bind, werp ik een blik naar buiten. Mijn adem stukt.

De boom voor het huis zwiept haar takken als zwepen. Uit de lucht valt een gordijn regen. ‘Daar wil ik niet doorheen!’

‘Wil je achterblijven?’ vraagt Arthur, zijn handen in zijn zij.

Even overweeg ik het serieus. Maar dan denk ik aan oma met haar broze botten en schud zuchtend mijn hoofd. ‘Ik kom al. Laat me de luiken sluiten.’

‘Brand je niet.’

‘Zorg maar dat oma zich niet brandt,’ zeg ik. ‘Geef haar die plastic cape die we van Platte Hanna kregen.’

‘Ja, ja. Oma staat al klaar. We wachten op jou.’

Ik werp een blik op de pikzwarte nachthemel en luister naar het brullen van de storm, dat zich met de klokken vermengt. Met de regen komt een vreemde, ijzerachtige geur mee naar binnen.

De wind blaast een giftige regenvlaag de kamer in. Onmiddellijk prikken mijn handen alsof ik in een distel heb gegrepen. ‘Duizend kwallen!’ Ik trek mijn mouwen verder over mijn handen en vergrendel de luiken met hun ijzeren haak. ‘Klaar. Heb je je goed ingepakt? Zit je capuchon stevig?’

Mijn broertje wipt ongeduldig op en neer. ‘Check, dubbelcheck. Oma roept en de kerk ook.’

Het huis schudt onder een zware windstoot als we naar beneden lopen. Oma staat bij de deur op ons te wachten, gehuld in een ruime plastic cape, die de regen moet weren. Ze lijkt op een wandelende tent.

Als we de deur uitstappen, trekt er een huivering door mijn lijf. De nacht is zwart en wild. Zelfs mijn degelijke anorak kan niet helemaal voorkomen dat ik druppels in mijn gezicht krijg. Ik sis van de

pijn. Oma wankelt door een harde rukwind, die haar eigen capuchon van haar hoofd blaast. Ik grijp net op tijd haar elleboog en houd haar overeind. Arthur pakt haar andere arm.

We nemen het karrenspoor dat naar de kerk leidt. Ik werp een blik achterom. Ons huis is al niet meer dan een donkere schaduw. Boven het loeien van de storm meen ik het kreunen van de houten steunbalken te horen. Even word ik overspoeld door een vlaag van angst: stel je voor dat de muren het begeven. Wat als de stal instort? Onze koe Yssi staat achter ons huis, met alleen een paar houten schotten om haar tegen de storm te beschermen.

Ik schud mijn hoofd en richt me weer op de weg voor ons. Van nacht bereiden we ons voor op het begin van het stormseizoen, het gevaarlijkste jaargetij voor een gemeenschap van vissers en schippers. Het is begin september en de nazomerdagen beginnen in snel tempo af te nemen. Al gauw zullen de klippen worden gezeseld door striemende regens en de kolkende zee. Maar ons huis heeft alle harde winden tot nu toe doorstaan.

Verderop op de heuvel flakkeren de lantaarns van de andere dorpsbewoners. Arthur, oma en ik sluiten ons bij de processie aan. Niemand spreekt; iedereen spaart zijn adem om tegen de wind te vechten. De kerk is maar een halve kilometer verderop, maar vannacht lijkt het een eindeloze tocht. Oma moet drie keer midden op de weg stilstaan om naar adem te happen, voordat we de heuveltop bereiken.

De kerkdeuren staan uitnodigend open; daarachter is het volledig duister. Ik weet dat daar straks verandering in zal komen. Toch krijg ik een spookachtig gevoel, op het moment dat we het donkere gebouw binnenstappen. Arthur slaat zijn armen om oma heen en helpt haar naar een bank in de ronde uitbouw, waar ze tegen een verhoging aan kan leunen.

Jost de Nettenknoper sluit de poort. Zodra de dubbele deuren met een dreun sluiten, gaat er een zucht van opluchting door de menigte heen. Nu klinkt het geluid van de storm niet meer zo dichtbij. Ik hoor nog steeds de regen tegen de hoge ramen kletteren en de wind woedend om het dak loeien, maar de muren staan standvastig rechtop.

Ik trek de druipende capuchon van mijn hoofd en voel het bekende, branderige gevoel direct in mijn vingers kruipen, alsof ik in een brandnetel heb gegrepen. Ik zucht en tuur om me heen. De kerk is het enige gebouw in het dorp dat niet uit leem is opgebouwd, maar met grijze steenblokken. Voor zover ik weet is dit het oudste gebouw van Gwenneec, ouder dan de stad zelf. Het moet al duizenden stormen hebben geweerd.

Op school heb ik afbeeldingen gezien van kerken met hoge torens. Deze kerk heeft geen toren. Hij heeft alleen een spits dak, met daarop een stenen kruis, en een ronde kapel. De ramen zijn smal en gebogen en gemaakt van gekleurd glas. Hij heet de Sint Gwenhael, naar de naamgever van onze stad Gwenneec.

In het weinige licht kan ik toch de uitgehakte beeltenissen in de nissen herkennen. Ik vraag me af wie deze mensen waren. Koningen en heiligen? Sommigen hebben een kroon op hun hoofd, terwijl anderen hun handen hebben gevouwen en hun blik naar boven hebben gericht, alsof ze dwars door het dak naar de hemel kunnen kijken.

De kerk staat verlaten op de heuvel, omgeven door afgebrokkelde steenwallen. Toch heeft niemand hem in al die jaren proberen af te breken om ruimte te maken voor een schapenwei, of om de stenen te gebruiken voor een nieuw huis. Behalve een gebroken koepelraam in de kapel is het gebouw onbeschadigd.

Ik ken de kerk goed, want ik kom er al sinds ik als kind op paps arm werd gedragen. Ieder jaar klimmen we met het hele dorp naar boven. Dan steken we kaarsen aan en zingen we oude muziek; melodieën die als vogels naar de hoogste punten van het dak stijgen. Voor paps ongeluk zong ik de Schippersmis uit volle borst mee. Daarna merkte ik dat de vertrouwde woorden van de hymnes stokten in mijn keel. Welke macht kan zich over de vissers ontfermen, als de zee naar willekeur neemt wat ze wil?

Zonder iedereen te tellen schat ik dat er ongeveer tachtig mensen bij elkaar zijn gekomen. Ons dorp is te klein om een grotere gemeenschap te huizen. We hebben zelfs geen naam, maar plakken als een oester tegen Gwenneec, het stadje dat verderop in de heuvels ligt. Ik bots tegen iemand op en herken mijn beste vriendin Yannick. We

fluisteren een begroeting. Yannick woont met haar familie in een stevig, groot huis buiten het dorp. Het huis heeft een leien dak en een schuilkelder. Bijna een fort als je het vergelijkt met de lemen muren van onze eigen woning aan het open strand, met alleen strobundels die het dak bedekken.

Arthur drapeert zijn jas als deken over oma's schouders, in een poging haar te beschermen tegen de opkruipende tocht. Ik bestudeer haar gezicht, die is gerimpeld als een oude appel. Haar ogen zijn gezwollen en bloeddorlopen van de regen. Als ze me ziet kijken, glimlacht ze.

‘Dit is niet mijn eerste storm, Nimue.’

‘Dat weet ik wel.’ Ik herinner mezelf eraan dat ze taaier is dan ze lijkt. Oma heeft haar hele leven bij de kust gewoond. Een knappe storm die haar van de sokken blaast. Maar als ik naar haar kijk zie ik alleen hoe klein ze is, hoe de bult op haar rug haar smalle schouders naar voren drukt. Ik doe mijn anorak uit en sla die om haar heen, over Arthurs jas.

Oma protesteert. ‘Je vat zelf nog kou. Jullie allebei!’

Ik haal m'n schouders op.

De verhoging waar ze tegenaan leunt, is ook een stenen beeld van een liggende man in een lang gewaad. Hij ligt bovenop een soort altaar en net als de heiligen in de nissen houdt hij zijn handen vroom op zijn borst gevouwen. Dat is Sint Gwenhael zelf, die ligt begraven onder het monument dat in zijn beeltenis is gehakt. Tenminste, dat is wat er beweerd wordt. Op de platte randen van het altaar kleven resten kaarsvet. Ik wrijf er met mijn vingers over; het voelt bijna even hard en koud als het steen zelf.

‘Zou Yssi in orde zijn?’ vraagt Arthur. Net als oma is hij gaan zitten.

Ik laat me naast hem zakken, mijn rug tegen het steen. De bank is recht, hard en ongemakkelijk. En dan te bedenken dat ik warm in bed zou kunnen liggen! Welke lolbroek heeft bepaald dat de Schippersmis 's nachts moet plaatsvinden?

‘Yssi heeft het instinct van een beest; die redt zich wel,’ zegt oma.

‘De storm waait wel over,’ vul ik aan.

Oma slaat haar armen om ons heen. ‘Ik heb het gevoel dat het daar

buiten nog maar net op gang komt.’

‘Het vorige stormseizoen was niet zo erg,’ zeg ik. ‘Er is geen orkaan meer geweest sinds ...’ Mijn stem hapert. *Sinds paps ongeluk.*

‘Op school zeggen ze dat de stormen de naweeën van de Inslag zijn,’ zegt Arthur. ‘En dat ze over een paar jaar helemaal verdwijnen.’

‘Ja, na de Inslag leek de wereld verscheurd te worden,’ zegt oma. ‘Rook je de geur van ijzer in de lucht?’

Arthur schudt zijn hoofd, maar ik herinner me de vreemde lucht die door het raam naar binnen kwam. Als onweer vermengd met de walm uit de Eikenvelden.

‘Die geur was ons alarm,’ zegt oma. ‘Jullie zijn te jong om het te weten, maar wij leerden om de deuren te barricaderen. Naweeën, maak me niks wijs. Dit zijn voorbodes.’

Boven ons hoofd fluit de wind. Ik verbeeld me dat hij een weg naar binnen zoekt. ‘Maar de kerk staat al sinds de Inslag overeind, toch?’

Oma zegt niks. Ze geeft me een kneepje in mijn schouder.

We vallen stil als de mis begint. Katell draagt de eerste kaars. Ze is iets jonger dan Arthur. Haar blonde haar omkransd haar gezicht als pluis van een paardenbloem. Ze klemt de hoge kaars tussen haar handen en komt pasje voor pasje dichterbij, door het gangpad naar het standbeeld van Sint Gwenhael, waar wij zitten. Daar blijft ze staan. Ze werpt een blik omhoog, alsof ze een stil overleg pleegt met de roerloze gedaante in het steen. Dan steekt ze een van de kaarsen aan die onder het standbeeld wachten. Het lichtje aarzelt, zwakt af, wint dan aan kracht en blijft branden. Katell geeft de vlam door aan Arthur.

Iemand zet het begin van een lied in, een paar heldere tonen die door de muren gedragen worden:

‘Sint Gwenhael, heer van de zee ...’

Arthur steekt de volgende kaars aan en geeft de vlam aan mij door, terwijl om ons heen de hymne wordt opgepakt. Zoals altijd blijf ik zwijgen. Ik steek een nieuwe kaars aan en geef de vlam aan degene die naast me zit.

Langzaam wordt de duistere kerk vervuld met licht. Ik sluit mijn ogen.

*'Sint Gwenhael, heer van de zee,
vannacht gaat er een sloep ter zee.
O Gwenhael, heer van de zee,
hoe broos de sloep, hoe ruig de zee,
vannacht vaart er een ziel ter zee.
O, vaste ster, heer van de zee,
vannacht vaart er een ziel ter zee.
Sint Gwenhael, reis met hem mee!'*

Het zijn niet de woorden van de hymne die in mijn hoofd rondtollen, zoals de wind om het kerkdak. Ik denk aan wat oma heeft gezegd. Ik hoop dat ze zich vergist. Dat ik niet dezelfde ijzergesmaak rook. Ik hoop dat dit gewoon een herfststorm is zoals alle anderen, die morgen of overmorgen over zijn hoogtepunt heen is.

Ik laat mijn hoofd tegen het koele steen van de muur rusten en voel de slaap weer opkomen. Oma kan wel zeggen dat Yssi zich redt met haar instinct, maar ik heb onze koe nog nooit op intelligent gedrag betrapt. Trouwens, waar kan ze schuilen als haar schamele stal omver wordt geblazen? En hoe zit het met de kippen? De visnetten? De boot? Wat als de storm onze vissersboot zo beschadigt dat we de zee niet op kunnen? Het is al eens eerder gebeurd, jaren geleden. Maar toen was pap er nog om de boel op te lappen.

*'Gwenhael, heer van de wijde zee,
vannacht zal een sloep gaan varen.
Wilt u hem op zee bewaren,
heer van de ruige zee.
Vaste ster, reis met de vissers mee ...'*

Ik trek mijn benen op naar mijn borst. Man, wat is het koud! Even heb ik spijt dat ik oma mijn anorak heb gegeven.

Mijn gezicht voelt branderig. Dat moet van de regen zijn. Voorzichtig voel ik aan de zweren in mijn gezicht. De pijnlijke plekken

zitten op mijn voorhoofd en op mijn linkerwang. Het is niet de eerste keer dat ik onder de blaren zit van de gifregen, maar prettig is het nooit. Zacht wrijf ik met mijn vingertoppen over de ergste plekken. Ik had kamillezalf mee moeten nemen. Het potje stond notabene naast m'n bed. In stilte verwens ik me om mijn domheid. Het enige wat ik nu kan doen is mezelf masseren tot de stekende pijn overgaat in een dof, kloppend gevoel.

Ik slaap half als Arthur me overeind trekt. De mis is afgelopen. Als een slaapwandelaar strompel ik de heuvel af. Gelukkig hebben we dit keer de wind in de rug. Zo moeizaam als we eerst vooruit kwamen, zo snel worden we nu naar huis gedreven.

Enmaal binnen trek ik mijn kleren uit en zonder ze op te vouwen rol ik mijn bed in. Met het geluid van de storm nog in mijn oren val ik in slaap.

Hoofdstuk 2

Reparaties

Ik schrik wakker met dartelende vlinders in mijn buik.

Het is stil in huis. Meestal hoor ik oma 's ochtends vroeg rond-scharrelen; anders ligt Arthur wel te snurken. Nu ademt mijn broertje zacht en regelmatig. Met mijn hoofd schuin luister ik of ik iets kan horen van de storm, maar achter de luiken is het stil. Ik glijd uit bed, open de luiken en steek mijn hoofd naar buiten.

De lucht is helder en scherp. Als ik diep ademhaal, snuif ik de zilte geur op. Vanaf het strand komt het ruisen van de zee me tegemoet. Dat is niet het geluid van rollende golven of de brekende branding. Het is zoals ik gehoopt had: de storm is veranderd in een fikse bries die langs me heen de kamer inwaait.

Arthur maakt een beweging met zijn arm alsof hij de koude lucht van zich wil afduwen. Ik lach en trek zijn deken met een ruk van hem weg.

Hij gilt en schiet overeind.

Het gevaar van de storm is zo ver weg als de verlaten continenten achter de oceaan. Ik lach weer en steek mijn tong uit.

‘Het is ijskoud!’ klaagt mijn broertje.

‘Het is prachtig weer!’

‘Hoe laat is het?’ Hij kijkt om zich heen. Buiten begint de horizon op te lichten, maar in ons smalle slaapvertrek is het schemerig.

‘Zonsopgang. Net.’

‘Pfff.’ Arthur laat zich weer achterovervallen.

‘Kop op, kerel, je bent jong en gezond,’ zeg ik met een goede imitatie van oma’s stem.

Arthur gooit zijn kussen naar mijn hoofd. Ik duik net op tijd opzij; het kussen ploft tegen de muur.

‘Mispoes!’ Op normale toon voeg ik eraan toe: ‘De storm heeft flink wat takken van de boom gewaaid. We moeten kijken of het huis en de boot geen schade hebben opgelopen.’

Dat trekt Arthur over de streep. Hij komt overeind en trekt zijn kleren aan. ‘Je haar staat rechtop,’ zegt hij.

Er hangt een glasscherf ter grootte van mijn hand naast mijn bed. In de weerspiegeling ervan kan ik mezelf nét zien: een door de zon gebruint meisje van zestien met een bos rossige krullen als een ragebol en sproeten over haar hele gezicht. Ik trek mijn neus op en vlecht mijn onwillige haar zo goed mogelijk naar achteren. ‘Kijk naar jezelf.’

Zijn gezicht is opgezwollen van de zweren en zijn haar is net een strobaal; even weerbarstig als mijn eigen krullen, maar in plaats van rood is hij blond, als de gerstvelden in de zomer. Ik draai me naar hem om en lach. ‘Jij ziet eruit alsof je door tien wespen bent gestoken!’

Arthur raakt de zweren op zijn gezicht aan en krimpt in elkaar van pijn.

‘Een flinke lik zalf en het is weg,’ zeg ik vriendelijker. De zalf tegen regenzweren is mijn grote trots. Ik maak het van kamille, dat van de lente tot laat in de zomer in alle spleten en bermten langs de karrensporen richting Gwennec groeit. Oma leerde me om een aftreksel van de bloemhoofdjes te gebruiken toen ik last kreeg van maandelijkse krampen; later ontdekte ik dat een kompres tegen mijn opgezwollen huid net zo kalmerend werkt. Sindsdien zorg ik er altijd voor dat ik een voorraadje in huis heb om de winter door te komen. In Yssi’s stal heb ik een speciale balk waar ik de bloemen in trosjes laat drogen.

Ik merk dat Arthur me aanstaart. ‘Zit er iets geks op mijn hoofd?’

‘Jij zat ook onder de zweren,’ zegt hij. ‘Ik zag het in het licht van de kaarsen.’

‘O, ja.’ Ik voel aan mijn hoofd en merk dat de huid ongeschonden en glad is. Mijn handpalmen zijn normaal, zonder felle rode plekken. Verbaasd kijk ik van Arthurs rode gezicht naar mijn handen en weer terug. Ik was de pijn zelfs al vergeten. Sterker nog, ik ben domweg vergeten om de zalf op mezelf aan te brengen voor ik ging slapen. Dat gebeurt me anders nooit. ‘Wat gek,’ zeg ik. ‘Het moet minder erg zijn geweest dan ik dacht.’

Als ik ook snel in mijn kleren ben geschoten, sluipen we de trap af naar buiten. Ik leg een vinger tegen mijn mond als we langs oma’s bedstee komen. De nachtelijke onderbreking heeft haar waarschijnlijk uitgeput.

Kriskras op de grond liggen de takken van de boom, zodat de stam kaal en stram lijkt, als een spies. We schoppen de takken aan de kant en inspecteren de buitenkant van onze woning.

De lemen muren zijn smerig geworden van opgespatte modder. Het raam van de keuken heeft een gebroken luik. Het hangt scheef in zijn voegen en schommelt krakend heen en weer in de overgebleven bries.

Arthur stoot me aan. ‘Kijk naar het dak.’

‘Haaienbloed!’

Ik zie dat de rietbundels van het dak op twee plekken ontbreken, eraf gerukt door een stormwind. Eronder is het kale geraamte van de houten steunbalken zichtbaar.

‘Dan moet ik maar naar boven klimmen om het te maken.’ Ik ben er niet enthousiast over. Van het dak naar beneden is een lelijke val.

De verdere schade valt mee. De houten constructie van de stal heeft het volgehouden, ook al is de strobedekking op de vloer weggevaaid. Zodra Yssi ons ziet maakt ze een klagelijk loeiend geluid, alsof ze wil zeggen dat ze niet blij is met de huidige stand van zaken. Tja, ik geef haar geen ongelijk. Uit haar zware uier druipen melk.

‘Arm beest,’ zegt Arthur. Hij grijpt een emmer en knielt bij haar neer. Het is niet nodig om Yssi ergens aan vast te binden, want zodra Arthur haar uiers aanraakt, spuit de melk kletterend de emmer in. Vorige maand zijn we ons kalf verloren. Het beestje had een zwakke gezondheid, ondanks onze pogingen om hem bij te voeren. Yssi is een week uit haar doen geweest nadat we het dode kalf hadden ge-

slacht. Soms bleef ze de hele nacht onrustig loeien. En ze heeft zoveel melk dat haar uiers constant op barsten staan.

Ik laat mijn broertje alleen met de koe en loop om het huis heen naar de aanlegsteiger. Enkele planken zijn verdwenen, zodat het zeewater daar over de steiger omhoog spat. Daar maak ik me niet druk om, de planken zijn makkelijk te vervangen.

Onze boot heet *De Lappenpop*. De verf waarmee pap die naam op haar boeg heeft geschreven is inmiddels vervaagd. Eens blonken de letters stralend in de zon als de boot hoog op de golven schommelde, nu ligt ze laag in het water. Te laag.

Verontrust loop ik de steiger af. Mijn hand glijdt over de gehavende kiel. Het zeil lag opgerold op de bodem; ik weet zeker dat ik de knopen goed gecontroleerd heb. Maar nu ligt de bundel half in het water en ik zie onmiddellijk dat er een grote scheur in zit, die vanaf het midden doet denken aan de vorm van een bliksemschicht. Ik buk en trek het zeil uit het water. Wat heeft dat rafelige gat veroorzaakt?

Ik zie het bijna meteen. Er steekt een scherp stuk ijzer uit de zijkant van de boot. Een vishaak, groter dan mijn hand. Die moet zijn weggerold door de wind en het zeil hebben opengescheurd. Er zit een luik in de bodem dat toegang geeft tot een lage opbergruimte. Daar stouwen we de visnetten en haken. De grendel zit los en het luik klappert net zo hard als het keukenraam.

Boos gooi ik de vishaak terug in het gat. Weer valt het me op dat De Lappenpop verdacht laag ligt. Als ik aan boord klim, wordt mijn angst bevestigd: mijn laarzen spatten in het water dat op de bodem ligt.

‘Arthur!’ roep ik, zo luid als ik kan. ‘Kom hier!’

Als De Lappenpop kapot is, zijn de andere boten van het dorp dat ook. Ik vloek zacht. Er is maar een scheepsbouwer in de buurt; de andere woont in Gwennec en is veel te duur voor ons. Is De Lappenpop dit keer zo gehavend dat Arthur en ik haar zelf niet meer kunnen opknappen? En als dat zo is, hoe moeten we dan in hemelsnaam het geld voor de scheepsbouwer bij elkaar schrapen? Onze inkomsten komen van de vis, die we in Gwennec op de markt verkopen. Zonder boot geen vis. En zonder vis geen boot.

Arthur verschijnt en meet de boot onmiddellijk met zijn blik op.

‘Hoeveel lekken?’

‘Misschien drie? Ik weet het niet.’

Hij klimt aan boord en kijkt tot hoever zijn laars in het water komt. ‘Het kunnen geen grote lekken zijn, anders was ze vannacht al gezonken.’

‘Het zeil is ook kapot.’

‘Help me om haar op het strand te trekken,’ zegt Arthur.

Dat valt niet mee. We hebben geluk dat de vloed op komt zetten, die de boot behulpzaam duwt terwijl wij haar met twee kabels het strand op trekken.

Arthur bestudeert de onderkant van de boot. Na een tijdje zegt hij: ‘De ergste gaten zitten voorin de romp. Als ik nog afdichtmiddel heb, hoeven we alleen het aluminium en de klinknagels schoon te maken. En zoveel mogelijk dichtmiddel erbovenop. Ik denk dat die laag het kan houden tot we genoeg geld gespaard hebben om hem echt te laten repareren.’

Ik durf een beetje te ontspannen. ‘Pap zou trots op je zijn.’

Arthur grijnst. In tegenstelling tot onze moeder, Rona, kan hij zich pap nog goed herinneren. Dit was zijn boot, waarin hij ons altijd meenam. In deze boot leerde hij ons hoe we de netten moeten uitgooien en inhalen, wanneer we het zeil moeten hijsen en hoe we veilig over de rollende golven naar huis kunnen varen. Zelfs al zouden we tot ons middel in het geld zwemmen, ik betwijfel of we de oude boot ooit weg zouden doen. Dit is het enige wat we nog van pap hebben.

Aangemoedigd door Arthurs praktische woorden, bekijk ik het kapotte zeil opnieuw. Een groot deel ervan is tot rafels gescheurd; daar valt niets meer aan te repareren. Maar het onderste stuk heeft alleen gaten. ‘Hebben we niet nog een stuk oud zeil ergens op zolder?’

‘Ik geloof van wel.’

‘Ik kan proberen om de top eraf te halen en de gaten op te lappen met de oude stukken. Het zal niet zo stevig zijn als een nieuw zeil, maar ik denk dat we de boot ermee kunnen laten varen op rustige dagen.’

‘Dat is beter dan niks.’ Hij kijkt aarzelend. ‘Denk je dat het goed komt?’

‘Het zal even duren voor we weer kunnen vissen, maar ik denk het wel.’

‘Waar moeten we in de tussentijd van leven?’

‘Van de fuiken. En van onze ingemaakte bessen of van zeewier. En van Yssi’s melk natuurlijk.’ Ik denk even na en voeg er dan aan toe: ‘Misschien kunnen we melk verkopen. Ze heeft genoeg.’

‘De fuiken zijn kapotgeslagen,’ zegt Arthur. ‘Als dat alles is wat we nog hebben, kunnen we maar beter gauw nieuwe vlechten.’

‘Vergeet de gaten in het dak niet. Als het weer stormt, worden we kletsnat.’

‘We hebben eerst nieuw riet nodig.’

‘Ik zal Jost om riet vragen,’ besluit ik. De Nettenknoper heeft vaak van alles in zijn schuur. Meestal vraagt hij er niet veel voor.

‘Wacht eens.’ Arthur knielt bij de verwoeste steiger met zijn armen tot zijn ellebogen in de zee. Een paar visfuiken zijn naast de boot op het strand aangespoeld en zijn niet meer dan een hoop gebroken twijgen. Anderen zijn simpelweg in de zee verdwenen. Arthur trekt iets omhoog en ik zie tot mijn verrassing dat het nog een gevlochten visval is. De fuik is ongeschonden en er spartelen een paar kleine, grijze vissen in. In elk geval hebben we avondeten.

De meeste vissen zijn al dood. De paar die nog spartelen snijden we snel open met een scherp mes dat we altijd bij ons dragen. Ik gooi ze een voor een op een stapel. Het zachte, natte vlees maakt smakende geluiden.

‘Jugh, deze is besmet.’ Arthur houdt de vis met duim en wijsvinger bij de punt van zijn staart vast. Het is een grauwgrijze vis met een bol lijf, maar zijn kieuwen en vinnen zijn zo zwart dat ze verbrand lijken. Hij stinkt.

‘Deze ook.’ Mijn vis heeft ingezonken ogen, alsof hij al half aan het rotten is. ‘Leg ze in de fuik, dan gooien we die in het vuur.’

We controleren de rest van de vangst, maar komen geen verdere besmettingen tegen. Die controles waren een belangrijke levensles die we van pap kregen. Eerst kwam zwemmen, zelfs in hoge golven. Daarna nam hij ons mee de zee op en prentte ons dagenlang in om op te passen voor vissen met ingezonken ogen, slijmerige lijven of vreemd gekleurde vlekken. Hij liet ons de besmette vissen identifice-

ren en leerde ons de correcte manier om ze weg te gooien.

Veel fabrieken van Oud-Europa werden verwoest door de Inslag, toen de meteoriet zich in de aarde boorde. Niemand had de tijd om officieel vast te stellen hoeveel gevaarlijke stoffen daarbij vrijkwamen, maar ik ga ervan uit dat het genoeg was om de bevolking, die nog geen toevlucht had kunnen vinden in een Ark, binnen enkele maanden te halveren. Ik denk dat veel van die substanties om te beginnen al nooit opgeslagen hadden mogen worden in onze kwetsbare gebouwen, maar dat is wijsheid achteraf en ik heb me bovendien laten vertellen dat het typisch de mentaliteit is van de Periferie.

In de grote steden, in Centraal-Europa, zijn ze trots op de opnieuw opbloeiende industrie. In elk geval weet niemand werkelijk wat de oorzaak is van de besmette vis, of van de brandende regen die nog steeds over onze heuvels en steden valt. Lange tijd wilde er geen voedsel groeien op de velden en toen het dat eindelijk wel deed, was er nog steeds een grote kans dat iemand zoveel vergif binnenkreeg dat hij stierf. Tegenwoordig is dat vergif al flink afgezwakt. Toch liggen koorts en buikkrimp altijd op de loer als je het water rechtstreeks drinkt uit regentonnen, of het opschept uit een beek of een plas. De allerarmsten onder ons nemen dat risico toch, omdat ze zich simpelweg de plastic flessen gesteriliseerd water niet kunnen veroorloven. Ik ben dankbaar dat wij altijd net boven die grens hebben gezeten en ik ben vastbesloten om het nooit zover te laten komen dat ik, Arthur en oma regenwater moeten drinken.

En natuurlijk zijn er dan nog de zweren die zich op de huid vormen zodra een persoon aan de regen wordt blootgesteld. Maar hoe ongemakkelijk en pijnlijk die ook zijn, dodelijk zijn ze nooit.

Wat er met de zee gebeurde was een stuk vreemder. Pap kon me nooit echt uitleggen waarom sommige delen van die grote water-vlakte volledig onbezoedeld blijven, terwijl andere gedeeltes plotseling kwaad water worden. De stromingen hebben de neiging om het vergif rond te stuwen en te verplaatsen en het is de taak van een goede visser om erachter te komen waar hij het beste heen kan gaan en welke plekken vermeden dienen te worden. Natuurlijk vangt elke visser van tijd tot tijd wel eens een paar besmette vissen. In tegenstelling tot de planten sterven de vissen niet van het gif. Ze ver-

anderen, misschien na verloop van tijd, misschien al vanaf hun geboorte. In elk geval is het resultaat nooit aantrekkelijk.

Besmette vis, brandwonden en als we pech hebben een dag of wat buikpijn. Erger hebben Arthur en ik het niet, maar oma weet onze avonden regelmatig op te luisteren met verhalen over haar eigen jeugd. Het is een wonder dat haar familie de hele donderse boel overleefd heeft, zegt ze dan. Zij heeft haar hele jonge leven in de donkerste periode doorgebracht, waarin het onbesmette voedsel schaarser werd, waar het water nog te gevaarlijk was om te drinken en de zuiveringsinstallaties nog in de kinderschoenen stonden. De industrie in het hele land viel stil. Pas langzaam herstelde het oude continent zich; Oud-Europa werd Centraal-Europa, bestuurd vanuit de grote stad Rome.

Hier in Breizh merken we nog altijd weinig van die vooruitgang. Alleen de grote olieboorplatformen zoals het Eikenveld herinneren ons eraan dat ergens ver weg een andere wereld bestaat, waarin machines het werk van mensen doen en de lucht gesmoord wordt door rook. Ik vraag me af of de mensen daar ook honger hebben als het heeft gestormd.

Arthur heeft weinig geduld met mijn overpeinzingen, als ik die vraag hardop stel. Voor hem is Rome verder weg dan de bodem van de zee. Ik moet hem gelijk geven: ons leven is hier, in Gwennec en dat houdt ons al zat bezig. We verbranden de besmette visresten in een oud olievat en laten het vuur zelf uitdoven, tot er slechts wat dikke, stinkende rook omhoog krinkelt. Verspreid langs de kustlijn van het dorp stijgen meer van dezelfde rookpluimen op, die zich vermengen met de lucht. Hier aan de kust gelden de wetten van de zee en die schrijven ons voor dat er gevist moet worden zolang het nog kan.

Hoofdstuk 3

Dromen en schatten

Oma verdient een paar centen met Yssi's overvloedige melk. Het geld geven we onmiddellijk weer uit aan spijkers, planken, draad en extra naalden van vissenbeen. Na drie dagen heb ik nog maar een gat in het dak gedekt. Wel hebben Arthur en ik de boot met hulp van Jost de Nettenknoper op zijn sloopshelling gehesen. Arthur is druk bezig met het dichteren van de lekken in de boeg, terwijl ik het zeil probeer te herstellen. Als Arthur niet bezig is met de boot, knoopt hij visval na visval met zijn behendige vingers.

Op een dag komt Yannick met haar vader langs en helpen ze ons om de stal te verstevigen. Ze laten een mand vol versgebakken brood voor ons achter. Elke dag is donkerder en kouder dan de dag daarvoor. Het weer blijft rustig, maar ik weet uit ervaring dat een nieuwe storm niet lang op zich zal laten wachten.

De zomermaanden zijn voor ons de periode om dagenlang de zee op te gaan. Als we niet varen, staan we op de markt in Gwennec onze vis te verkopen. Nu het visseizoen voorbij is en het stormseizoen begint, wordt het te gevaarlijk om zomaar uit te varen. Storm kan zonder waarschuwing opsteken; storm scheurt zeilen en breekt masten alsof het twijgen zijn. Storm laat de golven als klippen op een boot afkomen en slaat de vissers overboord met de kracht van een reus.

Tijdens de donkere maanden weten we wel beter dan de zee op gaan. Voor Arthur en mij betekent het les op de enige school in de omgeving, de dorpschool buiten Gwennec.

We moeten er twee ochtenden in de week naartoe om te leren lezen, schrijven en rekenen. De hoogste klassen krijgen een klein beetje geschiedenis van voor de Inslag. Dat onderwerp fascineert me mateloos, ook al kan ik me niet voorstellen hoe die wereld er ooit heeft uitgezien. Waar ik het meeste van houd, zijn de verhalen over nieuw ontdekte continenten, vreemde donkere volkeren die tussen de bomen leefden en de grote, splinternieuwe steden die op de verse grond werden neergezet.

Soms stel ik me voor dat ik op een dag met Arthur in De Lappenpop stap en net zolang blijf varen tot wij ook een van de uitgestorven continenten bereiken: Britannia, waar tien jaar geleden het laatste bewoonbare gebied werd weggespoeld door de stijgende oceaan. De mensen vluchtten massaal naar Centraal-Europa; veel van hen bleven in Breizh. Misschien zouden we zelfs het verre Amerika bereiken.

Of misschien dat geheimzinnige eiland, waarvan ik nooit heb geweten waar het ligt maar waar mama altijd over zong als ze me in bed stopte. Altijd vroeg ik haar waar dat eiland was en altijd kreeg ik hetzelfde antwoord: 'In de mist van het verleden, mijn kleine zeehondje.' Het eiland lag in de mist van haar herinneringen, of misschien was het slechts een sprookje van lang geleden, toen de wereld zo anders was. Mijn kinderfantasie maakte er een verafgelegen oord van, met bergen en klippen die verborgen lagen in een sluier van mist, omringd door de oceaan. Reizigers die daar aanmerden, keerden in mijn verhalen nooit meer terug.

Nu ik zestien ben, heb ik nog maar een paar maanden les. Daarna zal ik net als pap en oma verder moeten werken in ons piepkleine vissersbedrijfje, elke dag de zee op gaan en de vangst op de markt in de stad verkopen.

Zoals altijd als ik op school ben, dwaalt mijn blik af naar het prikbord naast de ingang van de school, waar een lange lijst hangt die tijdens het vorige stormseizoen de klas rondging. Daarop staan de vakopleidingen die in Gwennec worden aangeboden aan dorpskin-

deren zoals Arthur en ik. Leerlooier, kleermaker, bootbouwer ... Ik ga nog net niet gapen.

Ik weet precies wat ik wil. Ik weet ook dat het onmogelijk is. De opleiding tot medisch verzorger kost te veel geld; bovendien ben ik het oudste kind, dus de visserij is mijn verantwoordelijkheid.

Met een steek van jaloezie denk ik aan Yannick, die precies één jaar ouder is dan ik en sinds kort in de stad woont omdat haar familie het goed vond dat ze ging studeren. Voor de Schippersmis is ze terug naar huis gekomen, maar ik twijfel er niet aan dat ze binnenkort weer vertrekt. De opleiding duurt drie jaar en je krijgt les van echte dokters om te leren hoe je botten rechtzet, bloedingen stelt, koorts en braken kan remmen en hoe je zalven en pillen maakt. Telkens als ik mezelf voorstel in het blauwe uniform dat Yannick me trots heeft laten zien, begint mijn hart te fladderen als een opgewonden koolmeesje.

Langzaam loop ik naar mijn lokaal, ga aan een van de tafels zitten en teken lijntjes in mijn schrift zonder op de les te letten. Het allerbeste aan medisch verzorger is dat je maandelijks een loon van het ziekenhuis krijgt. Ik zou kunnen sparen en uiteindelijk een steviger huis voor oma en Arthur kunnen laten bouwen. Een huis van steen, zoals de oude kerk. En als het stormt of regent, hoeven we ons geen zorgen te maken om de vismarkt of de boot ...

Ik schrik van een duw tegen mijn elleboog. Als ik opzij kijk, kijk ik recht in het grijnzende gezicht van Mart, die naast me zit.

‘Wat?’ fluister ik boos.

Voordat hij kan antwoorden, wordt er voor me kort gekucht en besef ik dat ik door de rest van de klas word aangestaard. Mevrouw Franseza Madec kijkt me met opgetrokken wenkbrauwen aan.

Heeft ze een vraag gesteld? Ik kijk snel de klas rond om te zien of ik ergens een aanwijzing kan krijgen, maar het handjevol leerlingen kijkt grinnikend terug.

‘Sorry ... Ik hoorde u niet,’ mompel ik.

Franseza kijkt me licht afkeurend aan. ‘De ontwerper van de Arken,’ herhaalt ze met haar gearticuleerde, scherpe stem.

‘Eh ... In 2017, mevrouw.’

Haar mondhoek trekt omhoog in een glimlach. ‘Niet wánnere ze

zijn ontworpen, Nimue, maar door wíe.’

‘O. Door Noach Odivo. Daarom noemde hij de bunkers *Ark*,’ antwoord ik, in een laatste poging om mijn waardigheid te redden. ‘Naar dat verhaal van de Ark van Noach en de zondvloed.’

‘Heel goed, Nimue,’ zegt Franseza en ik haal opgelucht adem. ‘Kun je ook vertellen waar de dichtstbijzijnde Ark is?’

Ik schud mijn hoofd. Ik heb nog nooit een Ark gezien, dus het kan niet in de buurt van Gwenneec zijn. Het lijken me benauwde, ondergrondse labyrinten. Wat moet het vreselijk zijn geweest om daar jaren achtereen in opgesloten te zitten, zonder vensters naar buiten. Hoe anders is de kerk van Sint Gwenhael, schiet het door mijn hoofd. Daar zijn de ramen gebouwd om je blik naar de hemel te heffen, zoals de beeltenissen in de nissen doen. Ik steek mijn hand op en vraag: ‘Waarom zijn er standbeelden in de kerk?’

Franseza is even van haar stuk gebracht door mijn plotselinge vraag. Ze kijkt me opnieuw met opgetrokken wenkbrauwen aan en de klas houdt op met aantekeningen maken. ‘De kerk?’

‘Ik bedoel de uitgehakte beelden in de muur en in de kapel,’ leg ik uit. ‘Ik vroeg me af wie ze moesten voorstellen. Wie die mensen waren.’

Franseza is even stil, alsof ze niet zeker weet of ze weer over de Arken moet beginnen. Uiteindelijk zegt ze: ‘Wie denk jij dat ze waren?’

‘Ik denk dat het heiligen moeten zijn. En koningen en ridders. Maar wáárom staan ze in de kerk?’

‘Om ze te gedenken,’ antwoordt ze.

‘Maar niemand weet hoe ze heten.’

‘Nou,’ zegt Franseza langzaam, ‘Misschien zijn ze niet gebouwd omdat we hun namen moeten kennen, maar om over ons te waken.’

Ik grinnik. ‘Mooie wachters, die stenen.’

‘En toch leefden die mensen ooit in ons land, in Breizh. Weten jullie hoe het land vroeger heette?’

Iemand antwoordt: ‘*Bretagne*, mevrouw.’

Mijn aandacht verslapt weer. Ik richt me op mijn schrift en teken gedachteloos het altaar van Sint Gwenhael, terwijl ik me afvraag wat ze dachten en deden toen de wereld nog zo anders was.

Als de les is afgelopen, wacht ik zoals altijd op Arthur bij het schoolhek. Yannick staat me op te wachten, dit keer niet in haar blauwe uniform maar in een simpele bruine rok en een zeemansvest. Ik omhels haar kort. Haar kleren ruiken altijd naar wasmiddel en zijn nog nooit opgelapt, in tegenstelling tot mijn trui, waarin de ellebogen al verschillende keren opnieuw gestopt zijn. We praten totdat Arthur met zijn vrienden naar buiten komt.

‘Gaan we naar het strand?’ vraagt Yannick.

Ik aarzel. ‘Ons dak is nog steeds niet helemaal gemaakt ...’

‘Nim, kom op!’ onderbreekt Arthur me. ‘We werken hard genoeg. Ik wil vliegeren!’

De blauwe lucht is bezaaid met wolken alsof het plukjes wol zijn. Er staat een fijne landbries, perfect vliegerweer. Ik voel het kriebelen in mijn buik en grijns. ‘Oké, we gaan vliegeren.’

Arthur schiet er met de andere jongens vandoor om als eerste de lange kustweg naar het strand af te leggen. Yannick en ik volgen ze in een langzamer tempo. We lopen een tijdje naast elkaar zonder iets te zeggen.

De kustweg loopt langzaam naar beneden, draait om een paar heuvels heen totdat hij overgaat in het strand. Net als de andere wegen in de buurt is het meer een onregelmatig karrenspoor; ik kan de hoefafdrukken van de ezel die hier gelopen heeft nog duidelijk zien. Aan weerszijden van de weg bloeien late braamstruiken. Ik herinner me dat ik van plan was om de bladeren te plukken voor een nieuw soort thee. Ik leg het idee aan Yannick voor.

‘Misschien probeer ik dat ook,’ zegt ze. ‘De dokters zeggen dat braamblad goed werkt tegen de griep.’

‘Ga je binnenkort terug naar de stad?’

Yannick schudt haar hoofd. ‘Ik was van plan om alleen te helpen opruimen na de storm, maar er zijn nog zoveel mensen met klachten. Botbreuken en blauwe plekken vooral. En pap heeft een flinke verkoudheid opgelopen toen hij de koeien van de heuvel naar binnen wilde brengen. Zó’n neus!’ Ze spreidt haar armen en lacht. ‘Overall snot, en nu begint mama het ook te krijgen. Dus de dokters van de opleiding zeiden dat het een goede praktijkervaring voor me is als ik blijf om te helpen.’

‘Ik wou dat ik die kans had,’ mompel ik. We komen aan het eind van de weg en staan even stil om naar de zee te staren. Het begint eb te worden en het strand ligt vol messcherpe schelpen. In diepere geulen blijven poelen water achter. We trekken onze schoenen uit en huiveren zoals altijd op het moment dat we de eerste stap op het koude zand zetten.

Pas als we over de eerste geul zijn gesprongen geeft Yannick antwoord. ‘Ik kan je ook wel eens wat leren, als je dat wilt.’

Ik grijp haar vast en doe alsof ik haar in een van de diepere geulen wil duwen. ‘Yannick! Leer me alles, of ik gooi je in de zee!’

Yannick herwint haar evenwicht. ‘Niet op deze manier, heks.’ Ze giechelt en voegt er dan serieuzer aan toe: ‘Waarom kom je morgenavond niet naar mijn huis? Dan neem ik je mee op mijn ronde.’

‘Nu heb je al een ronde,’ zeg ik glimlachend. ‘Moet je jou eens zien, dokter Yannick.’

‘Je weet dat ik er geen dokter mee word.’

‘Jij zou naar Centraal-Europa kunnen gaan.’ Ik slik en richt mijn blik weer op de zee. Er hoort nog iets bij mijn droom, iets wat ik niet eens aan mezelf durf toe te geven. Voor ons gezin is een kleine opleiding zoals Medisch Verzorger al bijna onmogelijk ... Ik durf er niet aan te denken hoeveel geld de doktersgraad kost. Meer dan wij met z’n drietjes ooit bij elkaar kunnen schrapen, dat is zeker.

‘Je moet het eens aan je oma gaan vertellen, weet je,’ zegt Yannick onverwacht.

Ik zeg niks.

‘Ze zou het je gunnen om te studeren, Nim. Iedereen weet dat je er talent voor hebt.’

‘Ja, ja, talent.’ Ik wuif met mijn hand. ‘Maar de storm heeft te veel kapot gemaakt en alle reparaties zijn al duur genoeg. Ik kan niet van ze vragen om al dat geld aan mij uit te geven ... Ik zou niet eens weten hoe ze zoveel geld moeten verdienen als ik weg ben! Arthur zit nog op school en oma kan niet meer vissen.’ Ik buig mijn hoofd en graaf met mijn tenen in het natte zand. ‘Ik moet het gewoon uit m’n hoofd zetten en net als pap de zee op gaan.’

‘Dat moet je niet zeggen, Nim. Ik ken jou ... Jij verdient het om die opleiding te doen, storm of geen storm. Weet je wat mijn vader